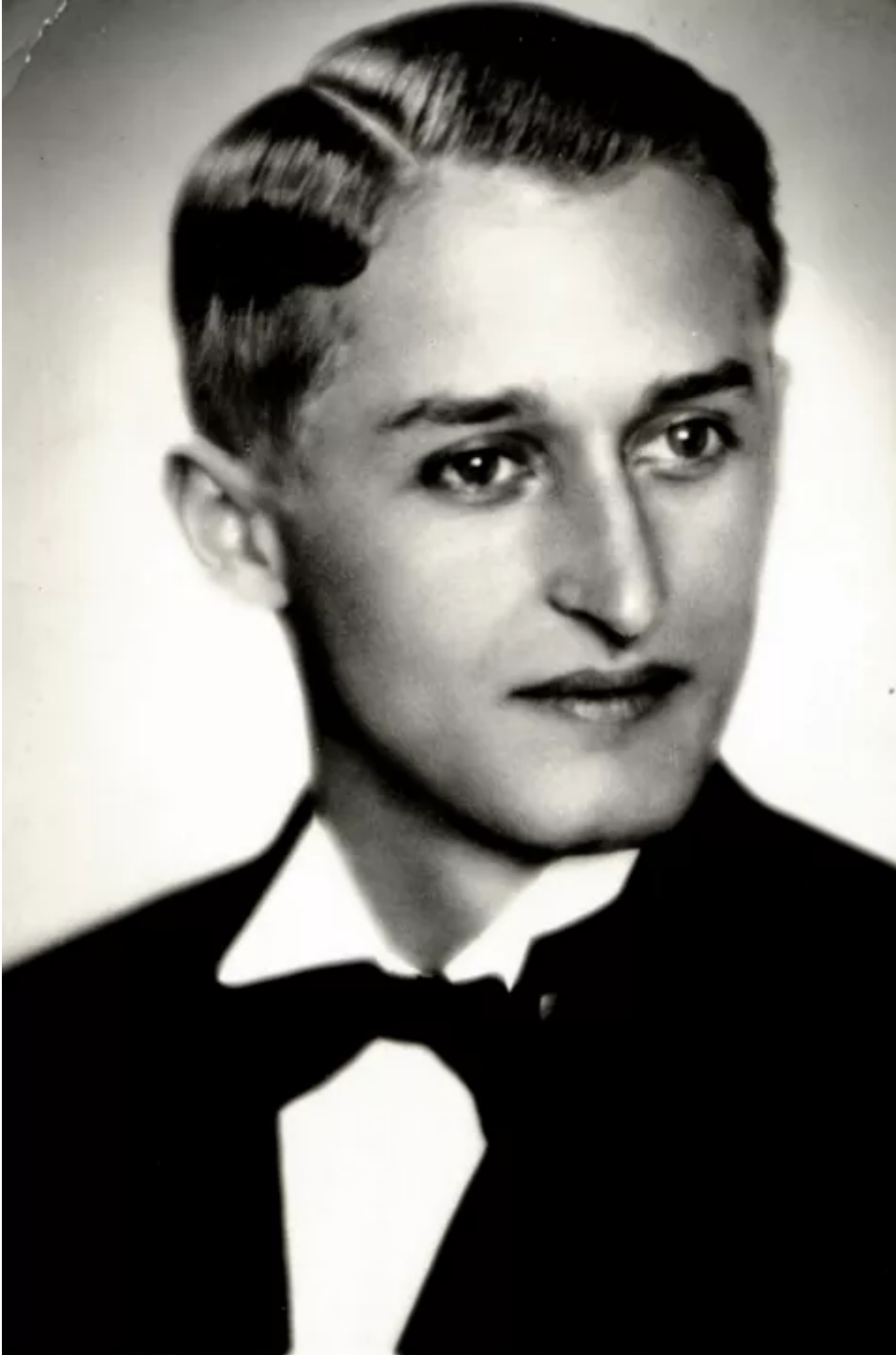

Izsák Sámuel

Az 1936-ban készült líceumi tablóképemről származik ez a fénykép. Ez egy kinagyított változat. 1926 őszén költöztünk Temesvárra, egy bérlakásba. Annyit tudok, hogy a tulajdonos keresztény volt. 1926 őszén beiratkoztam a temesvári Zsidó Líceumba. A líceum 1919-es alapítása után néhány évig magyar tannyelvű iskola volt. Azután az új közoktatási törvény következtében román tannyelvűre tértek át. Míg gimnáziumba nem kerültem, magyarul kívül más nyelvű irodalmi műveket nem olvastam. Persze ott, a gimnáziumban beilleszkedtem a gimnázium programjába, és idegen nyelveken is olvastam. Nagyon sok román nyelvű könyv volt feladva. Évről évre mind igényesebb olvasmány volt előírva, és eleget is tettünk ennek. Kisgimnazista voltam, amikor apám megvette Lyka Károly képzőművészet-történetét. Ez egy igen híres könyv. Apám maga is kiváló

művészettörténész volt. Ez a könyv ébresztette fel bennem a művészettörténet, a művészetek iránti szeretetet és szolgált alapul a későbbi olaszországi éveim alatt kifejlődő képzőművészeti ismereteimnek. Nagyon szerettem a természetrajzot, a számtanhoz nem volt semmi érzékem. A számtan és a geometria a gyengéim voltak. Nagyon szerettem a történelemtudományt, és az érdeklődésem megmaradt mind a mai napig. Az idegen nyelvek közül a francia mellett még németet és ivritet tanítottak. Gyakran vittek bennünket a temesvári múzeumba, amelyiknek volt egy festészeti művészeti osztálya is, és ezeket én nagyon szerettem. Emlékszem, hogy a múzeumi látogatásokról írásos dolgozatot kellett készítsünk, és egy alkalommal az enyém volt a legjobb. A zsidó líceumban a szegény tanulókat alapítvány támogatta, amelynek 1935 körül én voltam a vezetője. Az iskola mellett kellett járnunk a zsinagógába, a neológba. Névsorolvasás volt. Aki nem ment el, azt azzal ijesztgették, hogy annak rosszabb jegyet adnak az iskolában. Nem szerettünk kényszerből templomba menni, ez tény. Volt egy igen meleg szívű hittantanítónk, Vajda bácsinak hívták, a keresztnévét nem tudom. Szerettük, mert jó érzésű ember volt. Tudott a gyerekekkel bánni. A felsőbb osztályokban egy Fleischer Lipót nevű talmudista tanított nekünk héber nyelvtant. Az olvasást már megtanultuk a kisebb osztályokban. Megtanultunk héberül pontozva olvasni és írni. Aztán bibliaolvasás is volt héberül, ez már bibliai héber. Cionizmusról és kivándorlásról nem volt szó az iskolában. Voltak tanárok, akik cionisták voltak, de az én tanárim között, akik az én korosztályomat tanították, nem voltak. Az érettségim nem sikerült elsőre. 1936 őszén érettségiztem le. Latinból, román nyelv- és irodalomból, természettudományból és talán franciából kellett vizsgáznom. Régi elhatározásom volt, hogy orvos legyek. Apám anyagi helyzete megengedte, hogy külföldre menjek tanulni. Román egyetemekre akkor elég nehéz volt bejutni a numerus clausus miatt [lásd: numerus clausus Romániában], ezért elkerülendő egy esetleges sikertelenséget, ami évvesztést jelentett volna, 1936-ban úgy határoztuk el közösen, hogy Olaszországba megyek tanulni, Bolognába, a híres bolognai egyetemre. Ott volt két gyermekkori barátom is, akik már előttem kimentek. Csatlakoztam hozzájuk, és folytattam tanulmányaimat és baráti kapcsolataimat. Nagyon sok erdélyi magyar és román diák tanult ott. Bolognában minden egyetemi évet ünnepség keretében nyitottak meg. Az ünnepséget az egyetem nagytermében, az Aula Magnában tartották a diákság és a tanári kar részvételével. A terem egyik végében ültek a tanárok, a dékánok, a dékánhelyettesek. Talárban voltak mindannyian, arany nyaklánccal a nyakukban és az egyetemi bullával a kezükben. Baloldalt voltak a középkori ruhákba öltözött heroldok, a karzaton pedig ugyancsak középkori ruhába öltözött trombitások, kürtösök. Négy kürtös állt, a kürtökön az egyetem zászlajával. Kinyíltak az Aula Magna ajtói, és bejött a rektor. Hermelinköpeny volt rajta. Utána jöttek a heroldok, és hozták az egyetem szimbólumait: az egyetem nagy középkori pecsétjét bársony párnán. Ezután mindenki elhelyezkedett. A rektor fölment a terem közepén lévő szószékre, és egy rövid beszédet tartott, ezzel nyitva meg az évet. Hát persze, ez nagyon nagy hatással volt ránk, felejthetetlen pillanat volt. Tudom, hogy létezett Kolozsváron az Erdélyi Zsidó Diáksegélyző, amely kantint is fenntartott, és támogatta a külföldön tanuló zsidó diákokat. Bolognában én csak a szülői támogatásból éltem, nem kaptam semmiféle segítséget ettől a szervezettől. Anyagi szempontból előnyös körülmények között lehetett tanulni Olaszországban, és zsidó voltom miatt sem ért semmilyen megkülönböztetés. Olaszországban csak két évet végeztem, 1936 és 1938 között, aztán hazajöttem Kolozsvárra, és itt folytattam orvosi tanulmányaimat.